

Đổi mới hoạt động giáo dục thể chất tại các trường đại học, học viện, cao đẳng khu vực Hà Nội

Lã Trọng Nghĩa*

*ThS. Học viện An ninh Nhân dân

Received: 4/8/2023; Accepted: 11/7/2023; Published: 15/8/2023

Abstract: With the continuous development and innovation of our country's education, the physical quality of people is facing new changes, new challenges and new opportunities in the new era. Scientific, rational education and comprehensive physical science universalization are important guarantees for building a good foundation education for comprehensive improvement of physical fitness and comprehensive compliance with various health indicators in future. Therefore, in order to use more effectively the role of the model, the teaching method of physical education for the healthy development of the students' physical health, the author relies on the innovation of the model and organizational form. , teaching methods of physical education and especially analyzing teaching perspectives, teaching models, teaching methods, teaching means. Statistically, analyzing and giving 4 points of view towards the relevance of physical education textbooks, the rationality of physical education resources, the comprehensiveness of scientific universalization of Physical Education and the interest in physical education teaching. The overall rationalization of the improvement and distribution of sports resources provides a possible solution, which is expected to provide a strong reference for future Vietnamese research on sports issues. Research related issues and comprehensive reform of teaching modes and assessment modes for students with fitness and physical education programs and solutions.

Keywords: Teaching form; teaching methods; physical education teaching.

1. Đặt vấn đề

Thể thao trường học phải tạo nền tảng tốt, môi trường thuận lợi tăng cường và tạo mọi điều kiện cho sinh viên (SV) trong việc hướng tới nhu cầu và hứng thú hoạt động thể chất suốt đời. Tuy nhiên, trong những năm gần đây, thực tiễn công tác giáo dục thể chất (GDTC) trường học cho các đối tượng có nhận thức tốt như SV đã ghi nhận nhiều vấn đề đang quan tâm về mô hình giáo dục, phương pháp tổ chức và dạy học, những vấn đề đó bao gồm nhiều mặt và GDTC cũng dần biến tướng trong suy nghĩ của xã hội, trở thành tâm điểm chú ý ở các trường học. Thông qua nghiên cứu các điển hình GDTC thế giới, kết hợp đánh giá tình hình trong nước, đồng thời tổng kết từ kinh nghiệm cá nhân cùng với tham khảo một số ý kiến chuyên gia, tác giả sẽ đưa ra các luận điểm cá nhân trình bày về phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động GDTC ở các trường đại học, học viện, cao đẳng tại khu vực Hà Nội.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Vấn đề tồn tại

2.1.1. Phương thức dạy học GDTC còn mang đậm giá trị phương pháp giảng dạy truyền thống trong bối cảnh các môn học khác đã tiếp cận công nghệ hiện đại hóa

Cùng với sự phát triển, hoàn thiện và đầu tư công nghệ hiện nay của các hệ thống giáo dục đại học, nhiều trường đã và đang thực hiện đổi mới toàn diện chương trình GDTC, nhưng việc đổi mới thực chất GDTC ở một số trường vẫn còn là một thách thức do hình thức và hoạt động đổi mới công tác GDTC còn phiến diện, nhiều giảng viên (GV) chưa quen, chưa thích ứng với yêu cầu mới của thực tiễn giảng dạy môn học với xu thế giáo dục hội nhập và hiện đại hóa công nghệ hiện nay.

Trên thực tế, ở các trường vẫn còn một bộ phận không nhỏ GV GDTC đang áp dụng phương pháp dạy học theo kiểu truyền thống, coi GV là nòng cốt của lớp học, đặc biệt như việc giảng dạy môn Điền kinh, điều này dẫn đến nhiều ý kiến phản hồi của SV về việc bản thân mình không được chủ động trong tất cả quá trình giờ học GDTC diễn ra. Nhiều GV GDTC ở các trường vẫn lấy việc đo lường thành tích thể thao cá nhân của SV làm tiêu chí chính để đánh giá kết quả học tập (chưa cập nhật và giảng dạy theo năng lực của SV), điều này làm giảm đáng kể hứng thú và sự nhiệt tình của SV đối với giờ học GDTC nói chung và việc rèn luyện thể chất suốt đời.

GV GDTC luôn tiến hành giảng dạy, đào tạo theo cùng một mô hình kỹ năng GDTC, hơn nữa trong các

hoạt động GDTC của các trường hiện nay, có nhiều GV quá chú trọng vào một số kiến thức cụ thể về GDTC và các hoạt động trình diễn cơ bản của GDTC mà bỏ qua các yếu tố năng lực và sự lựa chọn của SV đối với nội dung môn học, tiến trình học tập của mình.

Xét về mặt hiệu quả, phương pháp giảng dạy này sẽ ảnh hưởng đến khả năng tư duy và sáng tạo của SV, vì bản thân SV luôn có tính tư duy và khả năng nhận thức và phân biệt cao hơn các đối tượng khác, đồng thời sự phát triển về thể chất và các mặt khác của SV đang ở giai đoạn trưởng thành quan trọng. Là một mô hình giáo dục có ý nghĩa và hiệu quả, GDTC cần phải không ngừng rèn luyện thể chất cho SV mà còn phát triển trí tuệ của bản thân SV, giúp SV có khả năng phát huy tối đa chất lượng học tập, đổi mới và tăng tính sáng tạo trong hoạt động học tập nói chung và nghề nghiệp tương lai nói riêng.

Hệ thống đánh giá GDTC có vai trò hết sức quan trọng trong thực tiễn GDTC. Chỉ có một hệ thống đánh giá GDTC hiệu quả, đầy đủ và kịp thời mới có thể nâng cao trình độ và chất lượng GDTC của GV ở mức tối thiểu, đáp ứng hiện trạng thực tế theo xu thế xã hội. Tuy nhiên, do những hạn chế và ảnh hưởng của nhiều yếu tố nên việc xây dựng hệ thống đánh giá GDTC ở các trường còn nhiều mức độ khác nhau, chưa có sự thống nhất về hệ thống đánh giá GDTC cấp đại học theo xu thế và hội nhập thế giới hiện nay. Trình độ học vấn của một số GV GDTC cao nhưng năng lực nghiên cứu là rất thấp, điều này có liên quan chặt chẽ ở một mức độ nhất định với việc thiếu hệ thống giám sát và đánh giá GDTC phù hợp, có quy định chặt chẽ, có tính thực tế.

2.1.2. Hướng đổi mới phương thức dạy học GDTC ở các trường đại học, học viện và cao đẳng khu vực Hà Nội

Cần phải tạo môi trường tốt, có tính tích cực để SV dần nắm vững các kỹ năng học tập GDTC, tăng cường hoạt động thể chất ngoại khóa nhằm nâng cao chất lượng GDTC tổng thể cho SV và GV, ngoài ra cần phải chuyển đổi hình thức giảng dạy, thay đổi quan niệm chủ thể của lớp học, từng bước đưa SV vào vai trò chủ đạo trong lớp học, SV được tham gia vào việc lựa chọn, góp ý kiến cho việc xây dựng kế hoạch giảng dạy phù hợp với năng lực và mục tiêu phát triển cá nhân.

GV GDTC phải biết tận dụng triệt để điều này và thiết kế các hình thức thuyết giảng phù hợp với nội dung môn học, với cuộc sống thực tế và nghề nghiệp tương lai,... hơn nữa, các hoạt động và tương tác hàng ngày của SV cũng nên được đưa vào nội dung giảng

dạy để có thể phát huy tối đa khả năng liên tưởng, chuyên đổi suy nghĩ trong cách học tập, ứng dụng và mục tiêu của bản thân. Ví dụ, trong thực tế giảng dạy GDTC, nếu thực hiện một động tác nhảy cụ thể, GV GDTC có thể sử dụng hợp lý hình thức “nhảy éch” trong quá trình giảng dạy để nhấn mạnh điểm này. Nhảy, tiếp đất hoặc phối hợp các lực đẩy từ các nhóm cơ quan trọng (chi dưới) là các đặc điểm chính của sự vận động cơ trong cơ thể theo hoạt động, mục đích chính của hoạt động này là giúp SV nhanh chóng học cách hiểu và nắm vững hướng di chuyển, cách thức vận động về mặt nguyên lý khoa học cơ thể. Để dạy nội dung chạy nhanh, thực tế, một số phương pháp dạy học truyền thống chỉ tập trung vào luyện, tập chạy, điều này không chỉ cản trở phân nào việc GDTC của các trường vì nó liên quan đến cách thức tổ chức đào tạo mà còn làm cho quá trình luyện tập thực tế trở nên tẻ nhạt, nhàm chán.

Ngoài ra, trong một số hoạt động giảng dạy GDTC chuyên nghiệp hơn như các tự chọn môn thể thao, việc áp dụng phương pháp giảng dạy theo nhóm chủ yếu nên bao gồm việc phân các nhóm sở thích và nhóm tính cách hợp lý, mục đích chính là để tối đa hóa việc thực hiện các mục tiêu cá nhân hóa của sinh viên khi áp dụng phương pháp này.

2.2. Kết quả và phân tích

2.2.1. Khái quát về đổi mới hình thức tổ chức các hoạt động thể thao trong các trường đại học, học viện và cao đẳng

Việc tổ chức các hoạt động thể dục thể thao (TDTT) trong khuôn viên của các trường đại học, học viện và cao đẳng là dựa trên mô hình GDTC và cấu trúc ngoại khóa về TDTT của nhà trường theo thực tế từng đơn vị, tuy nhiên tại nhiều đơn vị hiện vẫn áp dụng hình thức tổ chức ngoại khóa TDTT theo kiểu truyền thống. Để tìm tòi những phương pháp đổi mới GDTC, cần phải tiến hành đổi mới căn bản phương pháp giáo dục truyền thống và hình thức tổ chức thể thao ngoại khóa, theo nguyên tắc khoa học vận động thì mọi hoạt động thể thao trường học cần chủ yếu được xác định theo quy luật dạy học GDTC và đặc điểm tâm sinh lý của SV.

Thái độ quyết định cao độ, chi tiết quyết định thành bại, bởi nội dung quyết định hình thức, hình thức phục vụ nội dung. Việc đổi mới tổ chức các hoạt động ngoại khóa, TDTT cũng cần phải không ngừng tìm tòi, đổi mới, mục đích chính là để SV tích cực hơn trong một môi trường lớp học thuận lợi, tích cực và năng động hướng tới rèn luyện thể chất nhiều hơn và tốt hơn. Đổi mới chính của nó là: Trong quá trình thể hiện một hành động giáo dục, GV GDTC được yêu

cầu không quá chú ý đến việc rèn luyện máy móc của SV mà chỉ yêu cầu SV thể hiện khả năng của mình trong lớp học, để SV có thể chơi trong lớp học. GV giảng bài, thuyết trình còn SV lắng nghe và thực hành một cách tự nhiên. Trên thực tế, SV có mức độ hiểu và bắt chước khác nhau nên hiệu quả cuối cùng cũng khác nhau.

Để có thể thực hiện vấn đề trên, đòi hỏi các đơn vị tiến hành giảng dạy GDTC phải có sự kết hợp trong các phương pháp tổ chức lớp học, tăng cường sự giúp đỡ lẫn nhau tùy theo điều kiện thực tế của mình. Đối với một số SV giỏi, các em có thể có một mức độ tự do vận động nhất định, bất cứ lúc nào cũng có thể tham gia hướng dẫn những SV kém hơn dưới sự hỗ trợ của GV trên lớp, mục tiêu chính của hoạt động này là dần dần chuyển từ hình thức kết hợp máy móc của dạng lớp học bán kết hợp (giữa truyền thống và hiện đại) ban đầu sang hình thức kết hợp tự do dựa trên sở thích, nhằm đảm bảo phát triển sức khỏe thể chất của sinh viên, hoàn thành các mục tiêu GDTC, điều này cũng sẽ đưa hỗ trợ các nhóm SV hướng dẫn có thể phát huy các phẩm chất tốt như khả năng hướng dẫn, tổng hợp hóa kiến thức, tự tin, tăng cường khả năng thuyết trình,... Do đó, các hoạt động liên quan đến việc phân nhóm trong giờ học GDTC có thể được xem là một trong các ví dụ tốt về phương pháp giảng dạy hiệu quả thực tế.

Về mặt tổ chức các hoạt động ngoại khóa TDTT trong khuôn viên các trường học, cần phải tổ chức theo cách thường xuyên, trở thành truyền thống hoạt động của trường, cần phải không chỉ có tính đa dạng, hướng mở rộng mà còn có cơ cấu mới lạ, hiệu quả cao.

2.2.2. Phương hướng đổi mới phương pháp dạy học GDTC ở các trường đại học, học viện và cao đẳng khu vực Hà Nội

(1) Đổi mới hệ thống tài liệu dạy học GDTC phù hợp với cấp học. Hiện nay, Bộ Giáo dục và Đào tạo chia tài liệu dạy học GDTC trường đại học, học viện và cao đẳng thành các loại: Tài liệu cứng như giáo trình, tập bài giảng, sách giáo khoa, học liệu trực tuyến,... Trong thực tiễn dạy học GDTC tại các trường, GV GDTC đều tập trung vào giáo trình, nhưng do nội dung, kiến thức tương đối cũ, việc cập nhật kiến thức còn yếu và thiếu, khó đáp ứng nhu cầu phát triển của SV theo thời điểm hiện tại. Vì vậy, xây dựng hệ thống đổi mới tài liệu dạy học GDTC ở các trường cần phải trở thành điều kiện cần thiết đổi mới nội dung dạy học tích cực, bởi mục đích của hệ thống này là giúp SV hiểu sâu hơn nội dung của giáo trình GDTC. Tài liệu giảng dạy phải trở thành một phương tiện tốt để đạt được những thành tựu mới trong sự phát triển của thể thao hiện đại,

đồng thời cũng nên làm nổi bật những kiến thức trọng tâm với mục tiêu chính là tăng cường năng lực tự học của SV và tận dụng hiệu quả tài nguyên giáo dục đối với việc giảng dạy GDTC.

(2) Lập kế hoạch và chuẩn bị các giờ giảng dạy khoa học, nghiêm túc. Việc lập kế hoạch trước khi vào lớp có vai trò quan trọng trong GDTC, là cơ sở tiền đề để đảm bảo các kế hoạch và hướng đến mục tiêu đào tạo đã đề ra. Ngoài ra, Giáo dục Thể chất cũng cần được liên hệ với thực tế cuộc sống, chế độ dinh dưỡng (khuyến cáo), bổ sung nội dung dạy học phù hợp về mặt tâm lý và các mặt khác, GV GDTC phải quan tâm hơn đến việc soạn giáo án theo hướng bám sát kế hoạch, nội dung nhưng vẫn phải đảm bảo tính linh hoạt, chủ động hơn trong các môn Thể thao cụ thể. Sử dụng phương pháp phân tích kỹ thuật cụ thể, kết hợp chặt chẽ với thị phạm và sử dụng các minh họa sinh động nhằm nâng cao hiệu quả và chất lượng giáo dục.

3. Kết luận

Quá trình phát triển GDTC ở các trường đại học, học viện và cao đẳng khu vực Hà Nội chỉ có thể đạt được tiến bộ nếu chú trọng đổi mới mô hình, phương pháp và hình thức tổ chức GDTC trên quan điểm phát triển và đầu tư tới môi trường chung cho giáo dục và học tập, mở rộng tài liệu giáo dục, học liệu hình ảnh vận động, từ bản giấy tới clip, trang web,... đây là một hướng dẫn quan trọng để tăng cường sự chú ý từ SV đến việc học tập GDTC, đồng thời trong quá trình giảng dạy nhất thiết phải tính đến thực tế tổng thể của SV, từ tập luyện đến lối sống, tâm lý giáo dục,... nhằm nâng cao toàn diện chất lượng hiệu quả hoạt động GDTC cho SV.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Thông tư số 25/2015/TT-BGDĐT ngày 14/10/2015 Quy định về chương trình môn học GDTC thuộc các chương trình đào tạo trình độ đại học*, Hà Nội.
2. Chính phủ (2015), *Nghị định số 11/2015/NĐ-CP ngày 31/01/2015 Quy định về GDTC và hoạt động Thể thao trong các nhà trường học*, Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2008), *Quyết định số 72/2008/QĐ-BGDĐT ngày 23/12/2008 Ban hành quy định tổ chức hoạt động thể thao ngoại khóa cho học sinh, SV*, Hà Nội.
4. Đông Văn Triệu, Lê Anh Thơ (2000), *Lý luận và phương pháp GDTC trong trường học*, NXB TDTT.
5. Nguyễn Thị Phương Thảo (2018), *Một số biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy các học phần GDTC tại Trường Đại học Công đoàn*, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 9, tr 196-201; 191.